

Kursplan för

Psykologisk/psykoterapeutisk klinik 2, 11 hp

Psychology and Psychotherapy in Clinical Practice 2, 11 credits

Denna kursplan gäller från och med höstterminen 2017.

Observera att kursplanen finns i följande versioner:

HT17 , VT20 , HT20 , HT22 , HT23 , HT24

Kurskod	2PT125
Kursens benämning	Psykologisk/psykoterapeutisk klinik 2
Hp	11 hp
Utbildningsform	Högskoleutbildning, 2007 års studieordning
Huvudområde	Psykiatri
Nivå	AV - Avancerad nivå
Betygsskala	Godkänd, underkänd
Kursansvarig institution	Institutionen för klinisk neurovetenskap
Beslutande organ	Utbildningsnämnden CNS
Datum för fastställande	2017-05-10
Kursplanen gäller från	Höstterminen 2017

Särskild behörighet

Godkänt på föregående terminers samtliga kurser krävs för att vara behörig till denna kurs.

Student som underkänts på verksamhetsförlagd utbildning (VFU)/motsvarande till följd av att studenten visat så allvarliga brister i kunskaper, färdigheter eller förhållningssätt att patientsäkerheten eller patienternas förtroende för sjukvården riskerats, är behörig till nytt VFU-tillfälle först när den individuella handlingsplanen har fullföljts.

Mål

Kursen syftar till att studenterna i kliniskt arbete ska genomföra diagnostiska intervjuer och kartlägga patienters problematik gällande komplex problematik där missbruk, ätstörningar, tvångssyndrom och/eller personlighetssyndrom är aktuellt. Syftet med kursen är också att studenten ska bedöma patienter med komplex problembild enligt ovan, vad gäller behov av och möjlighet att tillgodogöra sig behandling med kognitiv beteendeterapi. Studenten ska även kunna göra bedömningar kring samsjuklighet av dessa tillstånd och eventuell annan psykiatrisk problematik.

Inom ramen för kursen ska studenten tillämpa kognitiv beteendeterapi på patienter med komplexa tillstånd så som beroendesyndrom/missbruk, ätstörningar, tvång och/eller personlighetssyndrom samt när dessa tillstånd förekommer samtidigt med varandra eller med psykiatrisk problematik så som ångest-

och/eller affektiva tillstånd.

Kursen syftar också till att fördjupa studenternas reflektionsförmåga i relation till komplexitet, viktiga kontextfaktorer samt den psykosociala utsatthet som ofta är en aspekt att ta i beaktande vid behandling av den för kursen aktuella patientgruppen.

I kursen ska också kunskaper från andra kurser på programmet integreras och praktiskt tillämpas. Exempelvis ska studenten utveckla sina terapeutfärdigheter samt följa, analysera och kritiskt granska den egna utvecklingen i rollen som psykoterapeut och specialistpsykolog. Särskild tonvikt läggs vid färdigheter som krävs i relation till patienter med komplex problembild och samsjuklighet gällande flera olika psykiatriska tillstånd och i förekommande fall somatisk problematik.

Kunskap och förståelse

När det gäller patienter med komplex problematik där missbruk, ätstörningar, tvångssyndrom och/eller personlighetssyndrom är aktuella ska studenten efter godkänd kurs kunna:

- jämföra, analysera och reflektera kring diagnostiska system och metoder som används vid mätning av symptom relaterade till de för kursen aktuella tillstånden
- jämföra femfaktorsmodellen vid personlighet med SCID-II modellens beskrivning av personlighetsstörning/personlighetssyndrom inom DSM-IV och DSM-5
- reflektera kring och jämföra olika kognitiva och beteendeterapeutiska behandlingsprinciper och värdera olika evidensbaserade metoder som är tillämpliga vid de aktuella tillstånden
- reflektera kring sådana faktorer som bör vägleda val av behandlingsmål i samband med det för patienterna aktuella tillstånden
- visa kunskap om bakgrunden till patientens upplevelser och hur dessa uttrycks inom ramen för den psykologiska process som bedömning, kartläggning och behandlingsplanering innebär
- visa på fördjupad kunskap i att kontinuerligt uppmärksamma kvalitén i det egna psykologiska arbetet och sätta det i relation till bedömnings- och behandlingssituationen

Färdigheter och förmågor

När det gäller de för kursen aktuella tillstånden ska studenten efter godkänd kurs visa förmåga att:

- genomföra diagnostiska intervjuer i syfte att kartlägga problembilden för patienter med samsjuklighet och ta i beaktande psykologiska och psykosociala aspekter av betydelse för behandlingsplaneringen
- på ett för patienten adekvat och sammanfattat sätt återge kartläggningen och kollaborativt diskutera en behandlingsplan
- under handledning rekommendera åtgärder baserade på rådande evidens och riktlinjer för de aktuella tillstånden
- kontinuerligt och kollaborativt uppmärksamma den terapeutiska alliansens kvalitet och patientens motivation inför behandling
- genomföra beteendeanalys och/eller fallkonceptualisering och evaluera tillämpning av denna, ge förslag på interventioner samt i samarbete med patienten formulera behandlingsmål
- samarbeta och föra dialog med psykoterapihandledare, kollegor och medstudenter samt på ett strukturerat sätt presentera relevant kliniskt material och problemställningar
- reflektera över den egna kunskap och aktuella utvecklingsområden, ta till sig information och återkoppling på patientarbetet från psykoterapihandledaren samt följa dennes råd
- följa behandlingsplanen, samt revidera den vid behov i syfte att bättre nå behandlingsmålen
- kritiskt analysera och utvärdera utfallet av behandlingen
- dokumentera behandlingsarbetet i form av journalanteckningar, inspelning av sessioner, sessionsrapporter och behandlingsrapporter
- granska eget beteende kopplat till rollen som specialistpsykolog samt vidta åtgärder för att möta ett identifierat utvecklingsbehov
- reflektera över den egna upplevelsen av tillämpningen av psykoterapeutiska interventioner utifrån

såväl rollen som psykologspecialist som i rollen som kognitiv beteendeterapeut

Värderingar och förhållningssätt

När det gäller de ovan definierade tillstånden ska studenten efter godkänd kurs visa förmåga att:

- förhålla sig professionellt gentemot patienter med komplexa vårdbehov och deras närstående
- analysera lagstiftningens konsekvenser för det kliniska arbetet med den aktuella patientgruppen samt reflektera över hur behandlingen ska genomföras med hänsyn till institutionella regler och förutsättningar
- iaktta och analysera mångfaldsaspekters betydelse vid bedömning
- redogöra för aktuella etiska problemställningar relaterade till vårdens genomförande
- granska egna värderingar som kan påverka eget yrkesutövande, inklusive vad det innebär att inte diskriminera någon p.g.a. av dennes könstillhörighet, etniska tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuella läggning eller funktionshinder

Innehåll

Kursens kliniska tillämpning sker genom verksamhetsförlagd utbildning (VFU) och studenterna är placerade på psykiatrisk vårdenheter som har i uppdrag att ge vård och behandling till patienter med de problemområden som är aktuella för kursen. Studenterna ska utföra psykiatriska och diagnostiskt orienterade psykoterapibedömningar med patienter där komplexa tillstånd så som beroendesyndrom, missbruk, ätstörningar, tvång och/eller personlighetsstörningar har identifierats.

Psykoterapihandledningen fokuserar på tillämpning av diagnostiska intervjuer, psykometri samt inriktningsspecifik psykoterapibedömning, anpassad till patienternas aktuella problematik. Utifrån beteendeanalys och fallkonceptualisering formuleras behandlingsmål. Kursen ska ge kunskap om och färdigheter i att tillämpa evidensbaserade, kognitiva och beteendeterapeutiska behandlingar vid komplex samsjuklighet. Aktuella juridiska och institutionella förutsättningar för rollen som specialistpsykolog och psykoterapeut är en viktig aspekt av innehållet i denna kurs.

Kursen är uppdelad i tre moment:

Psykiatrisk diagnostik och inriktningsspecifik bedömning, 3 hp Studenten ska göra psykiatriska bedömningar med hjälp av strukturerade intervjuer och diagnostiska instrument lämpliga för kursens mål och den aktuella patientgruppen. Även inriktningsspecifika psykoterapibedömningar ska genomföras i syfte att utveckla fördjupade kunskaper och färdigheter gällande psykometri och psykoterapibedömning inför kognitiv beteendeterapi för patienterna med den för kursen aktuella problematiken. **Kognitiv beteendeterapi under handledning, 7 hp** I momentet läggs särskild tonvikt på faktorer såsom struktur, agenda och alliansskapande strategier vid tillämpning av kognitiv beteendeterapi för psykiatriska patienter med komplex problematik så som beroendesyndrom, missbruk, ätstörningar, tvång och/eller personlighetsstörningar samt med samsjuklighet. Vikt läggs också vid att på ett fördjupat sätt arbeta med beteendeanalys och/eller fallkonceptualisering vid samsjuklighet och att löpande utvärdera och revidera denna i syfte att nå behandlingsmålen. **Självupplevd erfarenhet och kliniska färdigheter, 1 hp** I denna del berörs aspekter terapeutfärdigheter och hur dessa kan identifieras och utvecklas utifrån den enskilda studentens behov. Förmåga att reflektera över egna reaktioner och beteenden i relation till patientarbetet, det psykologiska arbetssättet samt utvecklingen av den professionella rollen som specialistpsykolog.

Arbetsformer

Moment 1 och 2: Undervisningen sker i form av verkstäder, seminarier och

verksamhetsförlagd utbildning (VFU) på den praktikplacering där patienter med den för kursen aktuella problematiken finns. Undervisningen sker i form av psykoterapihandledning i grupp om 3-4 studenter och förutsätter att studenten aktivt bidrar med frågeställningar och reflektioner kring eget och andra gruppmedlemmars patientmaterial. I psykoterapihandledningen används inspelade psykoterapisessioner, skriftliga sessionsrapporter samt behandlingsrapporter som underlag för lärandet. Rollspel, pedagogiska gestaltningar och modellinlärning används med fördel i psykoterapihandledningen i syfte att utveckla studenternas färdigheter i att utföra kognitiv beteendeterapi med den för kursen aktuella patientgruppen.

Moment 3:

Momentet består av föreläsningar, individuella mentorsamtal och mentorsledda reflektionsgrupper. Olika pedagogiska metoder för att beröra aspekter som benämns terapeutfärdigheter respektive terapeutroll tillämpas. Studenten ska utveckla egen erfarenhet av terapeutiska tekniker inom kognitiv beteendeterapi samt få metoder för självreflektion, analys och kritisk granskning av utvecklingen av sin egen terapeutroll. De två huvudsakliga arbetsformerna för detta i moment 3 av kursen är:

Individuella mentorsamtal.

Samtalen syftar till att formulera, klargöra och följa upp individuella mål med utbildningen, egen prioritering och tidsplan. Detta ska leda till en skriftlig utvecklingsplan för studenten som inkluderar procedur för att självregistrera och förbättra variabler i den professionella rollen.

Reflektionsgrupp.

I reflektionsgruppen får studenten egen erfarenhet av terapeutisk teknik (upplevelsebaserat) vilket sker i interaktion med övriga deltagare i gruppen samt med en reflektionsgruppsledare. Syftet är också att utveckla och öka förmågan avseende utövningen i specialistprofessionen.

Examination

Moment 1 examineras genom verkstäder och seminarier och genom kontinuerlig bedömning av studentens kompetens så som den uttrycks i samband med psykoterapihandledningen och det verksamhetsförlagd utbildning (VFU). För godkänt krävs genomförande av diagnostiskt orienterade intervjuer och att sammanställa och presentera kliniskt material i samband med inriktningsspecifik bedömning samt att detta godkänts av handledaren.

Moment 2 bedöms genom att kompetensen i att tillämpa kognitiv beteendeterapi för de definierade problemområdena bedöms kontinuerligt via inspelade psykoterapisessioner, aktivt deltagande i diskussioner kring de aktuella patienterna samt via rollspel som gestaltar relevanta terapeutbeteenden. För godkänt krävs att sessionsrapporter, beteendeanalyser och/eller fallkonceptualiseringar och behandlingsrapporter presenteras för och godkänts av psykoterapihandledaren. Studenten måste även ha fullgjort kraven på journalföring under terminen för att godkännas på kursen.

För moment 1 och 2 sker bedömningen i psykoterapihandledningen i samband med det verksamhetsintegrerade lärandet (VIL) på praktikplatsen. Närvaro är obligatorisk och studenten godkänns ej vid mer än 20% frånvaro per termin.

Detta är en kliniskt tillämpad kurs och vid underkänt har studenten rätt att gå om kursen en gång. Examinator kan med omedelbar verkan avbryta en studentsintegrerade lärande (VFU) eller motsvarande på praktikplatsen om studenten visar sådana allvarliga brister i kunskaper, färdigheter eller förhållningssätt att patientsäkerheten eller patienternas förtroende för sjukvården riskeras. När VFU avbryts på detta sätt innebär det att studenten underkänns och att ett VFU-tillfälle är förbrukat. I sådana fall ska en individuell handlingsplan upprättas, där det framgår vilka aktiviteter och kunskapskontroller som krävs innan studenten ges möjlighet till nytt VFU-tillfälle på denna kurs. Student som underkänts på (VFU) motsvarande till följd av att studenten visat så allvarliga brister i kunskaper, färdigheter eller förhållningssätt att patientsäkerheten eller patienternas förtroende för sjukvården riskerats, är berättigad till

nytt VFU-tillfälle först när den individuella handlingsplanen har fullföljts.

Moment 3 examineras genom att studenten utarbetar en reviderad utvecklingsplan. Reflektionsgruppträffar är obligatoriska och studenten godkänns ej vid mer än 20% frånvaro. Mentorsamtalen är obligatoriska och vid frånvaro ska nytt mentorssamtal bokas snarast möjligt.

Övergångsbestämmelser

Examination kommer att tillhandahållas under ett år efter en eventuell nedläggning av kursen alternativt vid ny kursplan.

Övriga föreskrifter

Kursutvärdering kommer att genomföras enligt de riktlinjer som är fastställda av Styrelsen för utbildning.

Litteratur och övriga läromedel

Obligatorisk litteratur

Case formulation in cognitive behaviour therapy : The treatment of challenging and complex cases

Tarrier, Nicholas

New York, N.Y. : Routledge, 2006 - 382 s.

ISBN:978-1-58391-840-1 (inb.) LIBRIS-ID:10163007

[Sök i biblioteket](#)

MINI-D 5 : diagnostiska kriterier enligt DSM-5

Pilgrim Press, 2014 - 410 s.

ISBN:9789198997916 LIBRIS-ID:17238133

[Sök i biblioteket](#)

M.I.N.I. Mini Internationell Neuropsykiatrisk Intervju Svensk version 6.0.0b DSM-IV

Karolinska institutet - Stockholm , Sahlgrenska akademien - Göteborg, 2009

URL: [Hämta formuläret](#)

Psykatri

Herlofson, Jörgen; Ekselius, Lisa; Lundin, Anders; Mårtensson, Björn; Åsberg, Marie

2., [rev. och omarb.] uppl. : Lund : Studentlitteratur, 2016 - 879 s.

ISBN:9789144094977 LIBRIS-ID:19600701

[Sök i biblioteket](#)

SCID-II. : Intervjumanual

First, Michael B.; Herlofson, Jörgen

Danderyd : Pilgrim press, 1998 - [2], 39, [3] s.

ISBN:91-973050-4-9 LIBRIS-ID:2842690

[Sök i biblioteket](#)

Handbok : SCID-I och SCID-II för DSM-IV

First, Michael B.

Danderyd : Pilgrim press, 1999 - [8], 240, [4] s.
ISBN:91-973050-7-3 (inb.) ; 340:00 LIBRIS-ID:7798902

[Sök i biblioteket](#)

Hersen, Michel.; Thomas, Jay C.

Handbook of clinical interviewing with adults [electronic resource]

Los Angeles : Sage Publications, c2007.
ISBN:978-1-4129-8273-3 (electronic bk.) LIBRIS-ID:12036493

[Sök i biblioteket](#)

Öst, Lars-Göran

Att utvärdera psykoterapi och kritiskt granska psykoterapistudier

1. utg. : Stockholm : Natur & kultur, 2016 - 191 s.
ISBN:9789127146495 LIBRIS-ID:19088152

[Sök i biblioteket](#)

Experiencing CBT from the inside out : a self practice/self-reflection

Bennett-Levy, James.; Thwaites, Richard; Haarhoff, Beverly; Perry, Helen

New York : Guilford, 2015. - xvi, 278 pages
ISBN:1462518893 LIBRIS-ID:17851919

[Sök i biblioteket](#)

Ytterligare litteratur i form av manualer, artiklar och litteratur tillkommer i samråd med psykoterapihandledaren och mentor.

Fördjupningslitteratur

Wright, Jesse H.

Cognitive-behavior therapy for severe mental illness : an illustrated guide

1st ed. : Washington, DC : American Psychiatric Pub., cop. 2009 - xx, 354 p.
ISBN:978-1-58562-321-1 (alk. paper) LIBRIS-ID:11579323

[Sök i biblioteket](#)

Arntz, Arnoud; Genderen, Hannie van

Schema therapy for borderline personality disorders

Chichester, West Sussex : Wiley-Blackwell, 2009 - xvi, 195 p.
ISBN:9780470510803 (cloth) LIBRIS-ID:11434171

[Sök i biblioteket](#)

Hackmann, Ann; Bennett-Levy, James; Holmes, Emily A.

Oxford guide to imagery in cognitive therapy

Oxford : Oxford University Press, 2011 - xlii, 233 p.
ISBN:9780199234028 (alk. paper) LIBRIS-ID:13541608

[Sök i biblioteket](#)

Kåver, Anna; Nilsonne, Åsa

Dialektisk beteendeterapi vid emotionellt instabil personlighetsstörning : teori, strategi och teknik

Stockholm : Natur och kultur, 2002 - 295, [1] s.
ISBN:91-27-08379-9 (inb.) LIBRIS-ID:8555475

[Sök i biblioteket](#)

Linehan, Marsha

Dialektisk beteendeterapi : arbetsblad för färdighetsträning

2. utg. : Stockholm : Natur & Kultur, 2016 - 543 s.

ISBN:9789127145559 LIBRIS-ID:19090816

[Sök i biblioteket](#)

Stott, Richard

Oxford guide to metaphors in CBT : building cognitive bridges

Oxford : Oxford University Press, 2010 - viii, 249 p.

ISBN:9780199207497 (pbk. : alk. paper) LIBRIS-ID:12127396

[Sök i biblioteket](#)

Barlow, David H.; Stalby, Christina

Unified protocol : diagnosöverskridande psykologisk behandling. Arbetsbok

1. utg. : Stockholm : Natur & kultur, 2013 - 257 s.

ISBN:978-91-27-13434-8 LIBRIS-ID:13751664

[Sök i biblioteket](#)

Barlow, David H.

Unified protocol : diagnosöverskridande psykologisk behandling. Terapeutmanual

1. utg. : Stockholm : Natur & kultur, 2013 - 206 s.

ISBN:978-91-27-13433-1 (inb.) LIBRIS-ID:14216537

[Sök i biblioteket](#)

Bates, Sandra; Grönberg, Anna

Om och om och om igen : att behandla tvångsproblem med KBT - en vägledning för behandlare

1. utg. : Stockholm : Natur & kultur, 2010 - 286 s.

ISBN:978-91-27-11835-5 (inb.) LIBRIS-ID:11320085

[Sök i biblioteket](#)

Forsberg, Lars; Magoulas, Eva

Community Reinforcement Approach : CRA

Stockholm : Kopia (erhålles av förf.), 2005 - 59s.

O'Donohue, William T.; Fisher, Jane E.

General principles and empirically supported techniques of cognitive behavior therapy

Hoboken, N.J. : Wiley, 2009. - xxiii, 743 p.

ISBN:047022777x LIBRIS-ID:12088224

[Sök i biblioteket](#)

Saxon, Lars; Wirbing, Peter

Återfallsprevention : färdighetsträning vid missbruk och beroende av alkohol, narkotika och läkemedel

Lund : Studentlitteratur, 2004 - 164 s.

ISBN:91-44-02942-X LIBRIS-ID:9638044

[Sök i biblioteket](#)